

РЕАГОВАЊЕ НА ОТВОРЕНО ПИСМО НЕФОРМАЛНЕ ГРУПЕ ИНТЕЛЕКТУАЛАЦА ПОВОДОМ ОБЈАВЉЕНИХ РАДОВА У *ПИРОТСКОМ ЗБОРНИКУ*

Удружење историчара Пирота овим путем јавно износи своје реакције на отворено писмо неформалне групе интелектуалаца у којем се између осталог преиспитује досадашњи изостанак нашег става по питању радова Горана Николића објављених у *Пиротском зборнику* у протеклих неколико година. Вођени принципима историјске науке, критичке историографије као и неписаним правилима академске и научне мисли, сматрали смо да нема места реаговању по питању објављених радова који су прошли минимум четири нивоа стручне и методолошке провере. Ако имамо у виду да сваки рад који се објављује у *Пиротском зборнику* мора да добије две позитивне и анонимне рецензије доктора наука из одговарајућих области, а да након тога о томе, да ли ће рад бити објављен или не, одлучује редакција па у крајњој линији и издавач, остали смо на становишту да би свако мешање у поменути процес било у најмању руку неозбиљно, непрофесионално и тенденциозно. Уз побројано, на уму смо имали и личну, стручну и научну одговорност самог аутора који је у исто време и уредник *Пиротског зборника* што поменуте степене одговорности још више појачава. Како је у међувремену читава проблематика доспела у јавност на начин који није примерен, а уверени да је време стигматизације и ућуткивања критичких настројених интелектуалаца далеко иза нас, објављујемо своје ставове јавно, с обзиром да је наше ћутање до сада тумачено као подршка „оптуженој“ страни.

Посматрајући проблем који је настао са становишта науке, која би требало да буде лишена било какве политичке, идеолошке, националне и сваке друге пристрасности, сматрамо да се спорне тачке, тумачења и другачија гледања на суштину Николићевих радова морају расправљати на местима попут научних конференција, скупова и округлих столова или на страницама научних часописа, а не на друштвеним мрежама кроз увредљиве, понижавајуће и најчешће лаичке оцене. Ако су поменути радови нанели штету Пироћанцима, како се наводи у отвореном писму, још већа штета се наноси неаргументованим, пристрасним и неформалним дискусијама у јавном простору. Таквим поступањем се трајно компромитују саме теме које су од значаја за локалну и српску историографију док се у јавности ствара атмосфера линча према свима онима који би да изнесу свој стручни, научни или грађански став. Наслоњени на традицију српске критичке историографије, која је од Илариона Руварца па до данас прошла дуг пут нападања на све оне који су се дрзнули да својим истраживањима изађу из оквира доминантних политичких, идеолошких и националних шаблона, сматрамо да се започета јавна расправа мора вратити под окриље историјске науке. У супротном сви улазимо на терен неразумевања појма и улоге интелектуалца као некога ко је способан и отворен за критичност, ангажованост и аутентичност. На тој основи почивају све науке па и критичка историографија која између осталог треба да разбија националне митове, предрасуде, величање сопства и друге идентитетске проблеме. Ако се поново вратимо на Илариона Руварца који је оспорио издајство Вука Бранковића, убиство цара Уроша од стране краља Вукашина и друге епске уобразиље, видећемо да је жестоко

нападан због својих „непатриотских“ ставова и „неродољубивих“ аршина. Стиче се утисак да нас неформална група интелектуалаца својим отвореним писмом, век и по после Руварца, враћа на слично „бојиште“ и пред зид ћутања у односу на „клизаве“ историјске теме што иде на штету њиховог афирмисања кроз расправу у академском и научном духу. Радови Горана Николића морају бити повод за даља истраживања бугарске окупације и уопште Другог светског рата у пиротском крају. Његова гледања на архивску грађу бугарске провинијенције такође могу и треба да буду предмет даљих истраживања и компарације са домаћим изворима како би се дошло до што објективније слике тадашње историјске реалности. Теме су свакако отворене и треба имати на уму да ревизија историјских сазнања не мора увек да се посматра у негативном контексту нарочито ако имамо у виду стару и добро познату фразу да историју пишу победници.

У складу са целокупном ситуацијом Удружење историчара Пирота стоји свим заинтересованим странама на располагању у погледу даљих истраживања отворених тема, организације научних и стручних скупова који би помогли да се у интересу науке, али и јавности, дође до релевантних чињеница и оцена по питању Другог светског рата у Пироту и околини.

У Пироту,

Удружење историчара Пирота

октобра 2020. године